

РЕКОМЕНДОВАНО МІНІСТЕРСТВОМ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

гриф надано наказом МОН від 20.02.2023 № 184

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**Інтегрований курс української мови і літератури
для класів з навчанням мовою корінного народу
та/або національної меншини.**

5-6 класи

автори: **Ігор Хворостяний, Ірина Унгурян**

Вступна частина

Модельна навчальна програма «Інтегрований курс української мови і літератури для класів з навчанням мовою корінного народу та/або національної меншини. 5-6 класи» визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів 5-6 класів закладів освіти з мовами навчання національних меншин (мовно-літературна освітня галузь), пропонований зміст інтегрованого мовно-літературного курсу та види навчальної діяльності учнів.

Програму розроблено на основі Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898):

- вона ґрунтується на визначених стандартом ціннісних орієнтирах (пункт 4 Державного стандарту);
- охоплює формування наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (пункт 9 Державного стандарту);
- передбачає реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі (додаток № 3 до Державного стандарту);
- орієнтується на компетентнісний потенціал мовно-літературної галузі (додаток № 1 до Державного стандарту)
- ураховує наступність між циклами навчання на рівнях початкової та базової середньої освіти.

Модельна навчальна програма спрямована на реалізацію **мети базової середньої освіти** – розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Мета інтегрованого мовно-літературного курсу (українська мова як державна, українська література) узгоджена з метою мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту – розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури, здатні спілкуватися державною мовою для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації; формування ціннісних орієнтацій і ставлень, зокрема пов'язаних зі становленням національної ідентичності, українськомовної особистості.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України й чинника національної самоідентифікації та консолідації; як форми культури, якою живе людина, як способу мислення та способу діяння;

- задоволення пізнавальних інтересів, потреб учнів, розвиток навичок співпраці для досягнення особистісних і спільних цілей;
- забезпечення творчої самореалізації, академічної свободи учнів і становлення їхніх особистостей як компетентних мовців і читачів;
- зацікавлення учнів художнім твором як явищем мистецтва слова, формою пізнання світу й себе в ньому;
- формування сталого інтересу до вивчення мовних і літературних явищ, читацької культури учнів;
- розвиток естетичного смаку, креативного мислення;
- збагачення читацького досвіду, розширення кола читання;
- оволодіння різноманітними читацькими стратегіями; розвиток умінь діалогічної взаємодії з текстом, навичок інтерпретації художнього твору;
- розвиток художнього мислення й образного мовлення, емоційного інтелекту, мовленнєвої культури, творчих здібностей, набуття досвіду літературно-творчої діяльності;
- розвиток умінь працювати з різними видами інформації, зокрема й електронними, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати);
- розвиток критичного мислення;
- виховання здатності ефективно використовувати здобуті знання й набуті вміння для розв'язання життєвих завдань;
- формування здатності створювати варіативні тексти для різних цілей і аудиторій із використанням відповідних засобів і методів.

Пріоритетами курсу є його компетентнісне спрямування; інтеграція різних видів мовленнєвої діяльності; комунікативний підхід до вивчення мови; розвиток читацьких компетенцій під час роботи з різними текстами.

Модельна програма передбачає універсальний підхід до вивчення інтегрованого мовно-літературного курсу (українська мова як державна, українська література), без специфікації мови національної меншини.

Запропонована в програмі інтеграція забезпечує умови для формування в здобувачів освіти цілісної картини світу; поглиблення розуміння завдяки дослідженню з багатьох перспектив; посилення зв'язку освітнього процесу з життям, здатності сприймати предмети/об'єкти та явища різнобічно; удосконалювати навички системного мислення й визначати практичне застосування вивченого (розумові звички, необхідні впродовж життя).

Програму **структуровано** за роками навчання (5-й і 6-й класи), у межах кожного року передбачено 6 тематичних блоків («Я і моя родина», «Хобі та відпочинок», «Друзі та школа», «Україна у світі», «Свята і традиції», «Природа і людина»). Тематика блоків актуальна для відповідної вікової категорії, узгоджена з компетентнісним потенціалом галузі та ціннісними орієнтирами базової освіти.

У межах кожного розділу визначено очікувані результати навчання, пропонується зміст і види навчальної діяльності. Очікувані результати навчання

відповідають орієнтирам для оцінювання з мовно-літературної освітньої галузі, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (адаптаційний цикл). У кожному тематичному блоці представлено очікувані результати навчання з усіх чотирьох груп обов'язкових результатів навчання, визначених у Державному стандарті.

Пропонований зміст структуровано відповідно до базових знань за групами: «Комунікація», «Інформація», «Текст», «Читання», «Мовні явища». Базові знання в розділах мають різний ступінь деталізації, що забезпечує принцип академічної свободи вчителя/-льки на етапі створення навчальної програми.

У межах групи «Читання» в кожному тематичному блоці наведено **пропонований перелік художніх текстів**: творів української класичної та сучасної літератури. Учитель/-ка **вибирає** з наведеного переліку тексти, які відповідають потребам і можливостям учнів його / її класу, а також може запропонувати учням інші тексти, забезпечуючи пропорційне представлення у навчальній програмі класичних і сучасних художніх творів.

З-поміж запропонованих у програмі видів навчальної діяльності перевагу надано тим, які забезпечують активність учня/-ениці в освітньому процесі: передбачають спільне творення змістів (сенсів), навчання комплексного мислення, навчання через активну взаємодію. Перелік видів діяльності не є вичерпним, він має орієнтовний характер.

Шляхи реалізації програми й **особливості організації освітнього процесу** під час вивчення цього інтегрованого курсу зумовлені органічним зв'язком процесів становлення компетентного мовця та компетентного читача.

Вивчення мови та літератури – це складний поступовий нелінійний соціальний і когнітивний процес. Методика навчання української мови в закладах з навчанням мовами національних меншин має свою специфіку порівняно з відповідною методикою в закладах загальної середньої освіти лише з українською мовою навчання. Засвоєння мови як рідної (першої) суттєво різниться від процесу вивчення другої мови.

Загальними **принципами ефективного опанування української як державної мови** є: залучення учнів до виконання значущих завдань, зв'язок із життям; максимальна взаємодія учнів, коопероване навчання; опора на попереднє знання, осяжний початок; урахування соціокультурного компонента. Непересічної ваги набуває **функціональний підхід**, за якого «відправною точкою» є не мікрорівень мови (алфавіт, звуки, окремі слова тощо), а цілісні ситуації, у яких використовують мову; такі комунікативні ситуації мають бути автентичними й підтримувати когнітивні процеси (спостереження, імітація, створення власних варіацій мовленнєвих конструкцій тощо) під час взаємодії. Цьому сприяє візуалізація та інтерактивність діяльності (наприклад, використання інформативних і цікавих для учнів зображень для обговорення, графічних схем; невеликі діалоги, театралізування, мовні ігри тощо, де вивчення мови та літератури інтегроване з дією).

Мультимодальні освітні інструменти підтримують розуміння та засвоєння загального змісту фраз (рецептивні навички); використання фраз у ситуації (продуктивні навички). Аналіз мовних явищ під час вивчення української як державної має відбуватися після становлення рецептивних і продуктивних навичок (тільки тоді, коли учень/-ениця отримав/-ла достатньо лінгвістичного матеріалу, настає час для «інвентаризації» – підтримки розуміння та використання структур мови).

Значну увагу в програмі приділено **становленню компетентних читачів** – особистостей, здатних здійснювати когнітивні читацькі операції, працюючи з текстами різної функціональної спрямованості – художніми й інформаційними (науково-популярними, медіатекстами тощо). Особливу роль у цьому процесі відіграє використання стратегій, які сприяють розвитку критичного, логічного, аналітичного, творчого та креативного мислення. Літературознавчі знання, знання зі стилістики, теорії інформації, теорії комунікації тощо на етапі адаптаційного циклу базової освіти мають ужитковий характер і повинні сприяти передусім удосконаленню вміння читати з розумінням.

Програма

5 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Я і моя родина		
- уважно слухає монологічні / діалогічні висловлювання (зокрема невеликі художні тексти, медіатексти або уривки з них) на загальні повсякденні теми; - знаходить у почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) відповіді на запитання, що стосуються повсякденних тем; - визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) на знайомі теми; - зіставляє інформацію про прочитане із власним досвідом, у разі потреби перечитуючи нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього);	Комунікація. Ситуація спілкування. Адресат, адресант. Мета і позиція мовця. Важливі та другорядні деталі повідомлення. Інформація. Складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовок, зміст, анотація, бібліографічні дані тощо). Текст. Різновиди текстів (опис, розповідь, роздум). Будова текстів. Створення текстів різних видів. Читання. Мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду тощо).	- прослуховування монологічних / діалогічних висловлювань про родину (із застосуванням прийомів активного слухання); - формулювання запитань / відповідей на запитання за змістом прослуханих повідомлень; - обговорення почутого повідомлення про родину; - визначення ключових слів і фраз у почутому повідомленні; - установлення відповідності між змістом почутого повідомлення та графічною інформацією; - визначення теми й основної ідеї почутого повідомлення; - організація читацької діяльності учнів через вибір творів для читання; - формулювання мети читання; - передбачення за анотацією, зображеннями, заголовком тощо;

- визначає головну і важливу другорядну інформацію в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - поєднує інформацію, подану в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) знайомої тематики; - описує типовими фразами власні читацькі вподобання, наводячи приклади прочитаних нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них); - ефективно використовує з допомогою вчителя чи інших осіб інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; - у разі потреби перепитує співрозмовника для уточнення деталей, дотримується вивчених мовних норм;	Фольклор і література. Прислів'я та приказка. Загадка. Українська народна казка. Література – мистецтво слова. Роди і жанри літератури. Автор(к)а художнього твору. Тема, ідея, проблематика літературних творів. Художній образ. Характеристика образів. Читацький досвід, емоційний стан читача. Читання фольклорних і літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них: <i>прислів'я та приказки, народні загадки про родину; українська народна казка («Мудра дівчина», «Калинова сопілка» чи інші);</i> <i>Т. Шевченко. Поезія «Садок вишневий коло хати...»;</i> <i>В. Симоненко. Літературна казка «Цар Плаксі́й та Лоскотон»;</i> <i>І. Калинець. Поезії зі збірки «Дивосвіт» (на вибір);</i>	- читання нескладних в мовному плані й невеликих текстів; - зіставлення інформації з прочитаного тексту із власним досвідом; - визначення головної та другорядної інформації в прочитаному тексті; - поєднання словесної та графічної інформації в межах змісту прочитаного тексту; - формулювання теми, ідеї, проблематики літературного твору; - визначення елементів сюжету (зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка); - характеристика образів художнього тексту; - опис емоційного стану (власного та персонажів літературного твору); - виконання навчальних проєктів для розвитку вмінь учнів використовувати з допомогою вчителя чи інших осіб інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо); - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо);

- висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом і сферою інтересів; - дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування; - формулює типові запитання для уточнення розуміння почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - ініціює та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування; - записує власне мовлення, а також інформацію з інших джерел, якщо вона проста, подана повільно і чітко; - оформлює власне невелике типове висловлення, враховуючи основні принципи академічної доброчесності; - виокремлює та розрізняє мовні одиниці кожного з рівнів (звуки, частини слова,	<i>повість-казка Г. Малик. «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії»;</i> <i>О. Орлова. Оповідання «Окуляри і кролик-гном»;</i> <i>Сашко Дерманський. літературні казки «Жменька тепла для мами», «Мрія Маляки»;</i> <i>Г. Ткачук. Оповідання з книжки «Тринадцять історій у темряві»;</i> <i>Д. Кузьменко. Цикл оповідань «Купи слона! або Маленькі пригоди великої Софійки»;</i> <i>оповідання Г. Вдовиченко «Секрет паперового літачка», «Третя пташка», «Химерний пазл» (із серії «Казки на листівках 22») тощо).</i> Мовні явища. Мова і мовлення. Українська мова й інші мови світу. Мовна норма. Види мовних норм (орфоепічні, орфографічні, лексичні,	- театралізування художнього тексту; - презентація прочитаної книги / прочитаних книг із заохоченням інших до її / їх прочитання; - участь у заходах щодо популяризування читання через обговорення власних читацьких уподобань; - обговорення змісту прочитаного / прослуханого тексту; - робота зі скоромовками, чистомовками для відпрацювання правильної вимови голосних і приголосних звуків; - складання діалогів про родину; - організація онлайн-взаємодії між учнями (ученицями) в межах теми; - обмін репліками про себе та родину в реальному часі та в онлайн-середовищі; - обговорення інформації, запропонованої в невеликому почутому / прочитаному тексті, щодо істинності / хибності тверджень; - висловлення припущення щодо почутої / прочитаної інформації;

слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти).	пунктуаційні тощо). Звуки української мови. Норми вимови голосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних звуків. Правопис букв на позначення голосних звуків у коренях слів. Наголос.	- складання переліку аргументів для підтвердження чи спростування думки; - групування текстів за видами; - навчальна діяльність із деформованими текстами; - дослідження медіа (читання новини): дослідження заголовка, підзаголовка, джерела тексту; - виокремлення основних фактів, що стосуються почутого / прочитаного повідомлення; - створення графічних текстів (інфографіки) на основі пошуку й опрацювання інформації; - створення коміксів, книжок-виступанок тощо; - формулювання теми та основної ідеї почутого / прочитаного тексту; - складання власного усного / письмового висловлення (з урахування вивчених правописних норм) й інші.
Хобі та відпочинок		
- відповідає на типові запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема невеликого	Комунікація. Комунікативна взаємодія. Форма та зміст повідомлення. Інтонаційні	- слухання розмови про хобі та різні види відпочинку;

художнього тексту або уривка з нього), якщо мовлення чітко артикульоване; - помічає типові невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для вираження прихованого змісту повідомлення, і простими фразами відтворює цей зміст; - робить нотатки за почутим повідомленням, зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні, якщо запропонована інформація проста, добре структурована, подана повільно та чітко; - вибірково переказує зміст почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), що стосується типової передбачуваної ситуації, підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці; - читає нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів на відому і частково нову тематику, у яких значення	засоби. Формули мовленнєвого етикету. Інформація. Достовірність, новизна, актуальність і несуперечливість, повнота інформації. Текст. Зміст прочитаного. Тема, мікротема, ідея. Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Ліричний твір. Мотив ліричного твору. Ліричний герой. Епічний твір. Оповідання. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них): <i>Леся Українка. «Фа (Сонет)»;</i> <i>серія оповідань</i> <i>О. Луцєвської, Л. Денисенко, І. Славінської, Г. Улюри, В. Амеліної, О. Сливинського, Т. Гундорової, П. Яценка й ін. «Це зробила вона»;</i>	- переказ почутого / прочитаного повідомлення про хобі та/чи відпочинок; - слухання коротких висловлювань (наживо) про хобі та різні види відпочинку з опорою на презентацію чи демонстрацію з конкретними прикладами; - слухання коротких аудозаписів про хобі та різні види відпочинку; - складання плану до почутого повідомлення (за допомогою вчителя/-льки чи інших осіб); - визначення та виписування ключових слів у почутому повідомленні; - візуалізація загального враження від почутого повідомлення про хобі та відпочинок; - читання коротких простих текстів про хобі та різні види відпочинку; - читання коротких простих листів, простих електронних повідомлень (наприклад, запрошення до друга в гості); - складання плану до прочитаного тексту;

незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - використовує заголовок, зміст і анотацію для оптимізації роботи з текстом; - зіставляє інформацію про прочитане із власним досвідом, у разі потреби перечитуючи нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього); - обирає для читання самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них), які належать до різних стилів і жанрів, простими фразами пояснює свій вибір; - перефразовує окремі прості репліки в діалозі; - формулює типові запитання для уточнення розуміння почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього);	<i>Л. Воронина. Серія повістей «Суперагент 000»;</i> <i>О. Орлова. Повість «Нечуй невмирущий»;</i> <i>М. і С. Дяченки. Серія оповідань «Пригоди Марійки Михайлової»;</i> <i>А. Мельниченко. Повість «Що знаходять в Хрулях» тощо).</i> Мовні явища. Закономірності наголошування. Норми вимови приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Позначення м'якості приголосних на письмі. Правила вживання м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків.	- виокремлення необхідної інформації з прочитаних текстів, які описують хобі та різні види відпочинку; - використання прочитаної інформації, поданої в ілюстрованих брошурах і картах; - ознайомлення з фотоісторіями про різні види відпочинку (наприклад, у журналах); - виокремлення відомої та нової інформації в нескладному в мовному плані невеликому тексті; - зіставлення інформації про прочитане з власним досвідом; - ведення читацького щоденника; - участь у розмові (діалозі) про хобі / різні види відпочинку; - формулювання запитань і відповідей під час розмови; - обговорення тексту чи розповіді учителя/-льки й/або однокласників/-ць; - участь в обговоренні прочитаного / прослуханого тексту; - наведення прикладів із власного досвіду під час розмови (діалогу) в усній, письмовій формі чи онлайн;

- ініціює та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування; - використовує типові вербальні та невербальні засоби у знайомих ситуаціях для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, підтримки, заохочення співрозмовників до певних дій; - толерантно обстоює із використанням типових мовних засобів власну позицію, зосереджуючись на спільних і відмінних думках учасників дискусії; - виокремлює та називає типові мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть; - записує власне мовлення, а також інформацію з інших джерел, якщо вона проста, подана повільно і чітко; - створює та в простий спосіб самостійно презентує невеликі типові письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на відому тематику визначених типів, стилів і		- складання та розігрування діалогів про хобі / різні види відпочинку; - участь в обговоренні й аргументування власної позиції короткими простими реченнями з допомогою вчителя/-льки чи інших осіб; - написання листів, записок, пов'язаних із хобі та різними видами відпочинку; - розміщення в мережі коротких описових дописів про хобі та різні види відпочинку; - виокремлення та називання типових мовних явищ у своєму та чужому мовленні (наприклад, подовження / подвоєння тощо); - складання невеликих типових письмових / усних текстів про хобі й/або різні види відпочинку у вигляді короткого зв'язного висловлювання, побудованого з простих фраз і речень; - моделювання речень про власні вподобання;

жанрів, зважаючи на мету та адресата, спираючись на власний життєвий досвід; - оформлює власне невелике типове висловлення, враховуючи основні принципи академічної доброчесності; - аналізує нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) з погляду наявності в них певних мовних явищ (зокрема синонімії, спільнокореневих слів тощо).		- складання невеликого письмового / усного висловлювання про плани на вихідні або канікули; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - театралізування; - написання початку / завершення художнього тексту за поданим завершенням / початком; - аналіз текстів щодо наявності в них засвоєних мовних явищ (із коментуванням за допомогою графічних позначок); - складання усного / письмового невеликого повідомлення з опорою на зображення (малюнок, комікс, фото тощо); - робота з реченнями / невеликими текстами для виявлення та виправлення недоліків у змісті, будові чи мовному оформленні; - мовні ігри й інше.
Друзі та школа		
- уважно слухає монологічні/ діалогічні висловлювання (зокрема невеликі художні	Комунікація. Комунікативні наміри й емоційний стан	- слухання монологічних / діалогічних висловлень про друзів і школу;

тексти, медіатексти або уривки з них) на загальні повсякденні теми; - самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб використовує окремі способи та засоби візуалізації; - почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) для відтворення основного змісту та окремих важливих деталей, структурування інформації; - знаходить у почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) відповіді на запитання, що стосуються повсякденних тем; - визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб на знайомі повсякденні теми; - знаходить відому і нову інформацію в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього);	співрозмовників. Принципи етики спілкування. Інформація. Явна і прихована інформація. Форми презентування інформації. Текст. Мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду). Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Зміст і форма літературного твору. Засоби художньої виразності (епітет, порівняння, метафора, персоніфікація). Епічний твір. Літературна казка. Повість. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них): <i>В. Нестайко. Повість «Тореадори з Васюківки», повісті-казки з книжки «Казкові пригоди і таємниці»;</i>	- слухання аудіозаписів із виокремленням інформації; - складання нотаток за почутим повідомленням; - визначення ключових слів у почутому повідомленні; - відтворення основного змісту та окремих важливих деталей, структурування інформації за допомогою окремих способів і засобів візуалізації почутого повідомлення; - формулювання запитань і відповідей на запитання на основі почутої інформації про друзів і школу; - порівняння та визначення спільного та відмінного в повідомленнях інших осіб на основі почутої інформації про друзів і школу; - виокремлення прикладів емоційного стану літературних персонажів із прочитаних / почутих текстів; - спостереження за мовними явищами, які вказують на комунікативні наміри співрозмовника/-ці;

- поєднує інформацію, подану в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) знайомої тематики; - ефективно використовує з допомогою вчителя чи інших осіб інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; - у разі потреби перепитує співрозмовника для уточнення деталей, дотримується вивчених мовних норм; - визначає типовими фразами окремі характерні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації у відомих життєвих або навчальних ситуаціях; - ініціює та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування; - доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту	<i>Г. Малик. Казки «Подорож до країни Сяк-Таків», «Принцеса Мішель і король Грифаїни»;</i> <i>Г. Фалькович. Поезії;</i> <i>Леся Воронина. Повість «Тасмне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9»;</i> <i>С. Гридін. Повісті «Федько – прибулець з інтернету», «Федько у віртуальному місті», «Федько у пошуках чуакабри» тощо).</i> Мовні явища. Закономірності наголошування. Орфоепічна й орфографічна помилка. Правила вживання апострофа. Спрощення в групах приголосних. Однозначні та багатозначні слова.	- читання й обговорення нескладних у мовному плані невеликих текстів про друзів і школу; - виокремлення відомої та нової інформації в нескладному в мовному плані невеликому тексті; - поєднання інформації, поданої в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів про друзів і школу; - ведення читацького щоденника; - формулювання ідеї нескладних в мовному плані невеликих текстів про друзів і школу; - складання діалогів про друзів і школу з використанням етикетних форм привітання та звертання; - створення невеликих текстів про виконання повсякденних завдань; - формулювання простих запитань та відповідей про подію, яка пов'язана з друзями, однокласниками/-цями та школою; - написання коротких простих записок і повідомлень, які стосуються теми друзів, однокласників/-ць і школи;

або суперечливість почутої інформації чи недостатнє розуміння її; - толерантно обстоює із використанням типових мовних засобів власну позицію, зосереджуючись на спільних і відмінних думках учасників дискусії; - дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування; - логічно структурує власне повідомлення; - розповідає з використанням простих фраз про власний емоційний стан, вказуючи на окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо, під час рефлексії стосовно почутого чи побаченого; - виокремлює та розрізняє мовні одиниці кожного з рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти); - виокремлює та називає типові мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть.		- ініціювання та підтримка розмови з друзями, однокласниками/-цями про школу в онлайн-середовищі; - виконання практичних завдань щодо моделювання коротких позитивних коментарів із використанням відповідних мовних засобів; - написання запрошення для адміністрації закладу освіти на свято класу; - написання опису школи для друга / подруги з іншої країни; - складання опису друзів і школи у вигляді усного короткого зв'язного висловлювання, побудованого з нескладних у мовному плані фраз і речень; - складання опису зовнішнього вигляду друзів / подруг та однокласників/-ць; - висловлення власної думки з використанням простих мовних засобів; - створення короткої, попередньо підготовленої, простої презентації про друзів / подруг, однокласників/-ць і школу;

		- створення мінібіографії друга / подруги чи однокласника/-ці; - створення ментальної карти для структурування короткої розповіді про друзів і школу; - створення «павутини слів» для розширення лексичного запасу учнів щодо теми «Друзі та школа»; - робота зі словниками; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - редагування речень / невеликих текстів; - створення медіатекстів про вивчені мовні явища (соціальна реклама тощо) й інші.
Україна у світі		
- відтворює основні факти і окремі значущі думки, висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого, якщо повідомлення чітке, а темп мовлення повільний; - передає за допомогою окремих способів і засобів візуалізації загальне враження від почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з	Комунікація. Суспільно-культурний контекст спілкування. Інтонаційна виразність мовлення. Інформація. Цифрове середовище. Безпечна поведінка в цифровому просторі.	- слухання монологічних / діалогічних висловлювань про Україну й інші держави; - визначення головної ідеї та деталей у почутих монологічних / діалогічних висловлюваннях; - використання контексту та власного мовленнєвого досвіду для того, щоб зробити припущення, та його підтвердження під час слухання

нього), якщо повідомлення чітке, а темп мовлення повільний; - знаходить у почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) відповіді на запитання, що стосуються повсякденних тем; - визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб на знайомі повсякденні теми; - читає нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів на відомому і частково нову тематику, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - поєднує інформацію, подану в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) знайомої тематики;	Текст. Форма і зміст повідомлення. Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Актуальна національна та загальнолюдська, зокрема морально-етична, проблематика творів. Літературний твір в історико-культурному контексті. Народні міфи та легенди. Літопис. Поема. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них): <i>народні міфи та легенди;</i> <i>літописна оповідь «Три брати – Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь»;</i> <i>М. Вороний. Поема «Євшан-зілля»;</i> <i>Зірка Мензатюк. Пригодницька повість «Тасмниця козацької шаблі»;</i> <i>В. Арєнєв. Повість-фантазія «Бісова душа, або залятий скарб» тощо).</i>	монологічних / діалогічних висловлювань про Україну й інші держави; - формулювання передбачення щодо основної думки та деталей повідомлення, його підтвердження чи спростування під час слухання монологічних / діалогічних висловлювань про Україну й інші держави; - занотовування почутої інформації в монологічних/ діалогічних висловлюваннях про Україну й інші держави; - читання нескладних у мовному плані невеликих текстів про Україну й інші країни, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - формулювання передбачення перед читанням нескладних у мовному плані невеликих текстів; - переказування прочитаної інформації про Україну й інші країни;

- пропонує буквально тлумачення прочитаного; - ефективно використовує з допомогою вчителя чи інших осіб інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; - перефразовує окремі прості репліки в діалозі; - ініціює та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування; - доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації чи недостатнє розуміння її; - доцільно використовує типові вербальні та невербальні засоби в знайомій ситуації для ефективної комунікації із співрозмовниками; - створює прості відгуки на твори мистецтва, описи за картиною тощо для взаємодії з іншими особами;	Мовні явища. Уживання багатозначних слів у прямому і переносному значеннях. Іменник. Іменники, що означають назви істот і неістот. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Велика буква і лапки у власних назвах. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові.	- участь у простих реальних й умовних комунікативних ситуаціях про Україну та інші держави; - формулювання запитань та відповідей під час обміну думками й інформацією про Україну й інші країни; - моделювання ситуацій із використанням повсякденних формул мовленнєвого етикету; - складання діалогів про те, як дістатися певного місця з опорою на карту чи план; - написання особистих листів і записок, пов'язаних із повідомленням необхідної інформації; - написання віртуальних листівок друзям з нагоди українських свят і свят інших країн світу; - написання запрошення для друзів з інших країн на відзначення українських свят; - налагодження взаємодії з іншими для опису картин, зображень тощо; - переказ коротких простих текстів з почутих чи прочитаних повідомлень про Україну й інші країни;

- використовує типові засоби художньої виразності у власному мовленні та пояснює простими фразами доцільність їх використання; - записує власне мовлення, а також інформацію з інших джерел, якщо вона проста, подана повільно і чітко; - створює та в простий спосіб самостійно презентує невеликі типові письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на відому тематику визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету та адресата, спираючись на власний життєвий досвід; - виокремлює виразно помітні спільні та різні риси між своїм мовленням і мовленням інших осіб, урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню художніх творів, роботі із словниками та довідковими джерелами.		- створення та представлення короткої, попередньо підготовленої, простої презентації про Україну у світі; - формулювання запитань і відповідей на запитання щодо презентації про Україну у світі; - висловлення власної думки з використанням відповідних мовних засобів; - написання невеликого тексту про Україну у світі; - написання вступу / продовження неповного оповідання (із використанням додаткових матеріалів); - спостереження за власним мовленням і мовленнями інших осіб для аналізу виразних спільних і відмінних рис; - робота зі словниками, довідниками; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - виокремлення іменника в реченнях; - групування іменників за категоріями (назви істот і неістот; за родами; числами тощо);

		- мовні ігри; - робота з реченнями / невеликими текстами для виявлення та виправлення недоліків у змісті, будові чи мовному оформленні й інші.
Свята і традиції		
- уважно слухає монологічні/ діалогічні висловлювання (зокрема невеликі художні тексти, медіатексти або уривки з них) на загальні повсякденні теми; - складає простий план почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб; - розрізняє відому і частково нову для себе інформацію; - визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) на знайомі теми; - визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб на знайомі повсякденні теми;	Комунікація. Різноманітні стратегії продукування ідей. Прихований зміст повідомлення. Онлайн-взаємодія. Маніпуляція і пропаганда. Інформація. Інформація текстова, графічна, числова тощо. Текст. Різновиди текстів. Поняття про функціональні стилі та жанри мовлення. Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Естетична цінність літературного твору. Культурно-історичний контекст. Композиція	- слухання монологічних / діалогічних висловлювань про свята і традиції; - слухання та дотримання інструкцій під час виготовлення виробів з паперу / картону / природних матеріалів до свят; - занотовування почутої інформації у вигляді зображень, слів і речень тощо; - перефразування інструкцій учителя/-льки з використанням знайомих слів і фраз; - перепитування для уточнення під час слухання монологічних / діалогічних висловлювань про свята і традиції; - формулювання загального враження від почутого повідомлення за допомогою окремих способів і засобів візуалізації, якщо повідомлення чітке, а темп мовлення повільний;

- читає нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів на відому і частково нову тематику, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - поєднує інформацію, подану в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) знайомої тематики; - обирає для читання самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них), які належать до різних стилів і жанрів, простими фразами пояснює свій вибір; - використовує для виконання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації;	літературного твору. Народна пісня. Календарно-обрядові пісні. Колядки й щедрівки. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них): <i>колядки та щедрівки («Ой хто, хто Миколая любить», «Нова радість стала», «Добрий вечір тобі, пане господарю!», «Щедрик, щедрик, щедрівочка» чи інші – на вибір), веснянки («Ой весна, весна — днем красна», «А в кривого танця», «Шум» чи інші – на вибір); Микола Вороний. Поезія «Сніжинки»;</i> <i>Сашко Лірник. Цикл казок «Моя Україна»;</i> <i>О. Давидова, Сашко Дерманський, Ю. Ілюха й ін. Збірка казок «Сім святкових бажань. Підслухано та записано від Ісландії до Китаю»;</i>	- виокремлення і групування відомої та частково нової інформації в почутому повідомленні; - визначення ключових слів у почутому повідомленні про свята і традиції; - читання нескладних в мовному плані невеликих текстів про свята та традиції, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - поєднання інформації, поданої в різні способи (словесно, графічно тощо), у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів про свята і традиції; - читання коротких простих листів про святкування свят і традиції; - узагальнення важливих фактів і деталей з прочитаного тексту про святкування та традиції за допомогою графічних організаційних схем (наприклад, діаграми Венна, ментальної карти тощо); - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - ведення читацького щоденника;

- у разі потреби перепитує співрозмовника для уточнення деталей, дотримується вивчених мовних норм; - дискутує в онлайн-середовищі на відому тематику, пов'язану з власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо; - виокремлює та розрізняє мовні одиниці кожного з рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти); - визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення; - розповідає з використанням простих фраз про власний емоційний стан, вказуючи на окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо, під час рефлексії стосовно почутого чи побаченого; - створює та в простий спосіб самостійно презентує невеликі типові письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на	<i>Л. Загоровська. Казка «Завдання для Бабайка, або Різдвяна плутанина» тощо).</i> Мовні явища. Іменник. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Змінювання іменників за числами. Відмінкові закінчення іменників. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.	- складання діалогу про відзначення свят і традиції, пов'язані зі святами; - написання коротких простих листів про традиції святкування; - структурування деформованого діалогу; - розігрування діалогів; - написання коротких вітальних листівок; - написання невеликих типових письмових текстів про свята і традиції, які пов'язані зі святкуванням; - підготовка усної розповіді про свята та традиції, пов'язані зі святкування (складання плану, визначення головної думки тощо); - структурування невеликих типових письмових текстів про свята і традиції, які пов'язані зі святкуванням, за допомогою графічних організаційних схем; - змінювання іменників за числами; - визначення роду іменників; - відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові й інші.

відому тематику визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету та адресата, спираючись на власний життєвий досвід; - виокремлює та розрізняє мовні одиниці кожного з рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти); - визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення.		
Природа і людина		
- відтворює основні факти і окремі значущі думки, висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого, якщо повідомлення чітке, а темп мовлення повільний; - передає за допомогою окремих способів і засобів візуалізації загальне враження від почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), якщо повідомлення чітке, а темп мовлення повільний;	Комунікація. Типові стратегії мовленнєвої взаємодії. Аргументація. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Інформація. Явна і прихована інформація. Факти і судження. Текст. Проблеми в тексті. Створення текстів різних видів і жанрів.	- слухання монологічних / діалогічних висловлювань; - формулювання запитань і відповідей на запитання щодо прослуханої інформації щодо теми «Природа і людина»; - укладання переліку явищ / понять / фактів із використанням почутої інформації про природу та людину; - заповнення пропусків у фразах / реченнях із використанням почутої інформації;

- розрізняє відому і частково нову для себе інформацію; - визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) на знайомі теми; - читає нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів на відому і частково нову тематику, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - знаходить відому і нову інформацію в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - використовує для виконання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації; - переказує простими фразами зміст нескладного в мовному плані невеликого	Читання. Естетична цінність художнього тексту. Поезія. Ритм. Рима. Драматичний твір. П'єса. Репліка. Ремарка. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них): <i>Т. Шевченко. «Рече та стогне Дніпр широкий...»</i> (уривок з балади «Причинна»); <i>«Летим. Дивлюся, аж світає...»</i> (уривок з поеми «Сон»); <i>П. Тичина. Поезії «Гаї шумлять...», «Блакить мою душу обвіяла...», «А я у гай ходила...»;</i> <i>М. Прохасько, Т. Прохасько. Казка «Куди зникло море»;</i> <i>О. Луцєвська. Оповідання «Бігль старий»;</i> <i>Г. Пагутяк. Роман-казка «Втеча звірів, або новий бестіарій»;</i> <i>Г. Ткачук. Інтерактивна «Книжка про сміття»;</i> <i>Неда Неждана. Казка-мюзикл</i>	- порівняння почутої інформації за допомогою графічних організаційних схем (наприклад, Т-таблиці, діаграми Венна тощо); - установлення відповідності між зображеннями та почутою інформацією; - передбачення ідеї та змісту тексту за зображенням(и) / назвою твору тощо; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - складання переліку об'єктів / явищ / понять, пов'язаних із прочитаною інформацією; - визначення основної думки прочитаного твору про природу та людину; - формулювання припущень щодо не згаданої в тексті про природу та людину інформації; - складання «карти» прочитаного твору (обставини, герої, сюжетна лінія, основна думка тощо); - театралізування;

тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) у різний спосіб відповідно до завдання; - перефразовує окремі прості репліки в діалозі; - доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації чи недостатнє розуміння її; - доцільно використовує типові вербальні та невербальні засоби в знайомій ситуації для ефективної комунікації із співрозмовниками; - взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку; - дотримується принципів академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії; - моделює свої емоції під час презентації, художньої декламації тексту (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього);	«Зачаклований ховрашок» тощо). Мовні явища. Іменник. Відмінкові закінчення іменників. Основні відомості про будову слова й словотвір. Правопис префіксів і суфіксів.	- структурування інформації, прочитаної у творі про природу та людину; - переказування прочитаної інформації різними способами; - складання та розігрування діалогу; - складання та презентація оголошення щодо важливої події іншій особі / іншим особам; - представлення результатів опитування та подальше обговорення у групі; - презентація результатів дослідження щодо теми «Природа і людина» з використанням знайомого лексичного матеріалу; - створення дописів для подкасту про природу та людину; - створення коротких відео про природу та людину (підготовка діалогів / монологів, редагування створених матеріалів тощо); - створення соціальної реклами (наприклад, розвиток екотуризму, захист навколишнього середовища тощо);

- записує власне мовлення, а також інформацію з інших джерел, якщо вона проста, подана повільно і чітко; - створює та в простий спосіб самостійно презентує невеликі типові письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на відому тематику визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету та адресата, спираючись на власний життєвий досвід; - виокремлює та розрізняє мовні одиниці кожного з рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти); - визначає характерні відмінності між українською мовою і рідною мовою, використовуючи такі відомості для вдосконалення власного мовлення; - знаходить і виправляє типові помилки у змісті, будові та мовному оформленні власних висловлень.		- написання невеликого, структурованого у вигляді переліку, звіту щодо соціально важливих аспектів (вирубання лісів, забруднення річок і повітря тощо); - відмінювання іменників; - робота з реченнями / невеликими текстами для виявлення та виправлення недоліків у змісті, будові чи мовному оформленні; - аналіз власних навчальних стратегій та інші.

6 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Я і моя родина		
- уважно слухає монологічні/ діалогічні висловлювання (зокрема невеликі художні тексти, медіатексти або уривки з них) на загальні повсякденні теми; - помічає типові невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для вираження прихованого змісту повідомлення, і простими фразами відтворює цей зміст; - формулює простими фразами тему та основну ідею почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - читає нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів на відомому і частково нову тематику, у яких значення	Комунікація. Тема, ідея повідомлення. Прихований зміст повідомлення. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Інформація. Критерії добору і способи пошуку інформації. Факти і судження. Текст. Різновиди текстів (одиничні і множинні, цілісні, перервані і змішані). Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Фольклор і література. Легенда. Переказ. Роди та жанри літератури. Байка. Літературний твір в історико-культурному	- слухання монологічних / діалогічних висловлювань про родину; - використання почутої інформації про родину для того, щоб завершити текст / медіатекст (наприклад, родинне дерево, таблицю тощо); - редагування прослуханого тексту про родину, який містить певну кількість помилок; - установлення відповідності між інформацією, почутою у невеликому монологічному / діалогічному висловлюванні про родину, та, наприклад, зображеннями людей / об'єктів / явищ тощо; - заповнення пропусків у діалозі про родину з використанням почутої інформації; - формулювання запитань і відповідей на запитання про родину з використанням почутої інформації;

незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - відповідає на запитання щодо функцій основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовка, змісту, анотації, бібліографічних даних тощо), розрізняє складники структури нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту чи уривка з нього); - співвідносить зміст сприйнятого нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) із загальним історичним і культурним контекстом; - визначає виразно простежувані спільні і різні елементи змісту подібних за певними ознаками нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них); - у разі потреби перепитує співрозмовника для уточнення деталей, дотримується вивчених мовних норм;	контексті. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них: <i>українські народні легенди і перекази</i>; Л. Глібов. <i>Байка «Лебідь, Щука і Рак»</i>; Леся Українка. <i>Поезії «Як дитиною, бувало...»</i>, <i>«Хотіла б я піснею стати»</i>; В. Шевчук. <i>Казкова повість «Місто без квітів»</i>; І. Цілик. <i>Пригодницька повість «МІСТОрія однієї дружби»</i>; О. Луцєвська. <i>Повість «Вітер з-під сонця»</i>; Сашко Дерманський. <i>Казка «Чудове чудовисько»</i>; Т. Стус. <i>Поезія «Різ(д)ні люди»</i>; О. Русіна. <i>Повісті «Сестричка», «Мія і місячне затемнення»</i>; В. Арєнєв, М. Марченко й ін. <i>Оповідання з книжки</i>	- виокремлення важливих і другорядних фактів; - розрізнення фактів і суджень; - вибір текстів для читання; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - формулювання припущення з опорою на зображення (наприклад, малюнок, фото) щодо змісту та основної думки тексту; - порівняння інформації, представленої у текстах / медіатекстах з використанням графічних організаційних схем (наприклад, діаграми Венна, Т-таблиці тощо); - групування назв понять / об'єктів / явищ на основі прочитаної інформації; - формулювання основної думки прочитаного тексту про родину; - відтворення послідовності подій / фактів, описаних у невеликому тексті; - визначення достовірності інформації, наведеної у тексті (наприклад, «Правда / неправда» тощо); - формулювання уточнювальних запитань щодо змісту прочитаного тексту;

- визначає типовими фразами окремі характерні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації у відомих життєвих або навчальних ситуаціях; - наводить кілька простих аргументів і прикладів для підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві засоби; - дискутує в онлайн-середовищі на відому тематику, пов'язану з власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо; - описує з використанням простих фраз емоційний стан інших осіб, зокрема літературних персонажів, аналізуючи їх вчинки та висловлювання, що стосуються відомих життєвих і навчальних ситуацій; - висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним текстом, ставлення до зображених у нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) людей, подій, ситуацій, явищ тощо, використовуючи типові фрази;	«Жахлива книжка» тощо). Мовні явища. Орфоепія й орфографія. Вивчені мовні норми. Будова слова. Значущі частини слова (префікс, корінь, суфікс, закінчення), основа слова, їхні функції. Зміни приголосних під час творення іменників із суфіксом -ин-. Узагальнення вивченого про правопис префіксів і суфіксів.	- створення аудіозапису читання тексту з метою вдосконалення навичок виразного, швидкого та правильного читання; - складання та розігрування діалогу про родину на основі запропонованого зразка; - формулювання аргументів для підтвердження власної думки під час бесіди; - формулювання запитань про родину до співбесідника/-ці; - створення опису зображення (малюнка, фото тощо) під час роботи в парах, коли для уточнення та розпитування необхідно сформулювати запитання / відповіді; - відгадування назви поняття / об'єкта / явища за його описом; - створення невеликих монологічних висловлювань, у яких учень / учениця надають стандартну інформацію про себе (наприклад, у короткому листі чи електронному повідомленні тощо); - написання текстів-описів членів родини;

- за мотивами прочитаного нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту чи уривка з нього) створює власний медійний продукт (мультфільм, просту театральну сценку, відеоролик, блог тощо); - пише невеликі типові повідомлення на спеціальних захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах; - пояснює зроблені виправлення з урахуванням вивчених правил.		- представлення короткої, попередньо підготовленої, презентації про родину; - написання анотації / вступу / продовження до тексту; - створення власного профілю або профілю відомої особи (наприклад, письменника/-ці, художника/-ці) для соціальних мереж; - створення простого медіатексту (наприклад, відеоролика) про родинні стосунки за мотивами прочитаного нескладного в мовному плані невеликого тексту з доповненням основного змісту прикладами з тексту; - узаєморедагування невеликих текстів (виявлення та виправлення недоліків у змісті, будові чи мовному оформленні); - виконання навчальних проєктів й інші.
Хобі та відпочинок		
- розуміє та відтворює основний зміст чітко структурованої інформації щодо знайомих питань, толерантно висловлює власне ставлення до почутого з використанням простих формул етикету;	Комунікація. Ситуація спілкування. Мета і позиція мовця. Аргументація. Типові стратегії мовленнєвої взаємодії.	- слухання монологічних / діалогічних висловлювань про хобі та різні види відпочинку;

- визначає важливі мікротеми, окремі важливі деталі в добре структурованому усному повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) за умови чіткого нормативного мовлення; - визначає повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі невеликі фрагменти почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - читає нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів на відомому і частково нову тематику, у яких значення незнайомих слів розкривається контекстно та/або через ілюстративний матеріал; - використовує заголовок, зміст і анотацію для оптимізації роботи з текстом; - проводить паралелі між образами та ситуаціями, зображеними в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема	Інформація. Джерело інформації. Інформація текстова, графічна, числова тощо. Надійність і ненадійність джерел інформації. Текст. Фрагментарні тексти. Академічна добросесність. Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Ліричний твір. Жанри лірики. Епічний твір. Повесть. Детектив. Художня деталь. Характеристика образів. Читацький досвід, емоційний стан читача. Відкритість творів літератури до інтерпретації. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них: <i>Л. Костенко. Поезії («Усе моє, все зветься Україна», «Кольорові миші» чи ін.);</i>	- формулювання передбачення щодо змісту тексту (на основі заголовка, зображень тощо); - доповнення фраз і речень із використанням інформації з прослуханого повідомлення; - записування припущень про продовження прослуханого повідомлення про хобі та відпочинок; - порівняння основних фактів і окремих значущих думок, висловлювань персонажів, почутих (прочитаних) у літературному творі, із власним життєвим досвідом; - генерування запитань щодо змісту почутого повідомлення з використанням запропонованого шаблону (наприклад, техніки «ЗХД», «Від заголовку до запитання» тощо); - складання продовження діалогу за пропонуванням початком; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - формулювання запитань і відповідей на запитання на основі прочитаної інформації;

художньому тексті, медіатексті або уривку з нього), із власним життєвим досвідом; - ініціює та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування; - наводить кілька простих аргументів і прикладів для підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві засоби; - дотримується основних мовленнєвих норм під час типових ситуацій комунікації; - взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку; - дотримується принципів академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії; - формулює тему та основну думку нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) на знайому тему або тему, що стосується індивідуальних інтересів; - наводить приклади з текстів (зокрема невеликих художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) щодо вміння або невміння	<i>О. Рижко. Повість «Знає тільки Мару»;</i> <i>К. Штанко. Повість «Драconi, вперед»;</i> <i>А. Кокотюха. Пригодницькі детективи «Тасмниця козацького скарбу», «Тасмниця зміїної голови»;</i> <i>О. Чупа. Повість «Вишня і я»;</i> <i>Т. Стрижевська. Психологічна повість «Де Esc з моїх халеп?» тощо).</i> Мовні явища. Лексичне та граматичне значення слів. Частини мови. Узагальнення вивченого про іменник. Відмінювання іменників. Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми.	- виокремлення з прочитаного невеликого тексту конкретної інформації про улюблені справи та різні види відпочинку; - порівняння за допомогою графічних організаційних схем (наприклад, діаграми Венна, Т-таблиці тощо) образів і ситуацій, зображених у невеликому тексті, із власним життєвим досвідом; - формулювання висновків щодо основної думки прочитаного тексту на основі аналізу нескладних у мовному плані невеликих текстів про улюблені справи та різні види відпочинку; - складання невеликого діалогу про улюблену справу / різні види відпочинку з доброзичливим висловленням ставлення до думок інших осіб й аргументуванням своєї думки за допомогою типових мовленнєвих засобів; - написання короткого простого листа чи повідомлення, що стосується різних видів відпочинку / улюбленого заняття (за зразком);

керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів (зважаючи на ситуації, культури, епохи, національні традиції та звичаї тощо) для розвитку власного емоційного інтелекту; - творчо опрацьовує прочитаний нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо; - складає та оформлює невелике типове власне висловлення згідно з основними мовними нормами; - доповнює та/або змінює окремі частини написаного відповідно до теми і мети; - проєктує (з допомогою вчителя) способи виправлення помилок у власному мовленні; - демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.		- заповнення найпоширеніших бланків особистою або іншою необхідною інформацією (наприклад, профіль у соціальних мережах, опитувальник щодо вибору виду занять тощо); - створення електронних повідомлень, у яких узгоджують / підтверджують зустрічі; - складання діалогів, у яких учень / учениця робить припущення щодо продовження змісту прочитаного / прослуханого тексту про різні види відпочинку / улюблене заняття; - представлення теми та основної ідеї почутого повідомлення про улюблену справу / різні види відпочинку; - складання плану усного / письмового повідомлення; - створення власного висловлення за мотивами прочитаного / прослуханого нескладного в мовному плані невеликого тексту (зі зміною персонажів, додаванням окремих епізодів, переказуванням прочитаного з позиції одного з персонажів тощо); - спостереження за власним і чужим мовленням;

		- добір синонімів / антонімів; - робота зі словниками; - аналіз мовних явищ (наприклад, лексичного й граматичного значення тощо); - редагування (з допомогою вчителя) проєкту власного висловлення про улюблену справу / різні види відпочинку й інші.
Друзі та школа		
- розуміє та відтворює основний зміст чітко структурованої інформації щодо знайомих питань, толерантно висловлює власне ставлення до почутого з використанням простих формул етикету; - робить нотатки за почутим повідомленням, зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні, якщо запропонована інформація проста, добре структурована, подана повільно та чітко; - вказує на виразні особливості форми усного повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього),	Комунікація. Ненасильницька комунікація. Дискусія. Протидія та попередження цькування (булінгу). Інформація. Мова як відображення картини світу. Форми презентування інформації. Текст. Функціональні стилі та жанри мовлення. Створення текстів різних видів і жанрів.	- слухання монологічних/ діалогічних висловлювань про друзів і школу; - укладання інструкцій (наприклад, щодо правил поведінки у школі, на екскурсії); - створення переліку назв понять / об'єктів / явищ за почутим повідомленням про друзів і школу, зокрема через визначення ключових слів і фраз у почутому повідомленні; - перетворення за допомогою окремих способів і засобів візуалізації (наприклад, графічних організаційних схем) прослуханої інформації про друзів і школу з метою висловлення

зумовлені його змістом, і типовими фразами пояснює цей зв'язок; - формулює з використанням типових фраз основну мету почутих повідомлень (зокрема невеликих художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) на повсякденні теми; - характеризує з використанням типових мовленнєвих засобів почуте повідомлення (зокрема невеликий художній текст, медіатекст або уривок із нього) з погляду основних правил спілкування, дотримується їх; - зіставляє інформацію про прочитане із власним досвідом, у разі потреби перечитуючи нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього); - визначає виразно простежувані спільні і різні елементи змісту подібних за певними ознаками нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них);	Читання. Оповідання. Роман. Тема, ідея, проблематика літературних творів. Сюжет художнього твору. Засоби художньої виразності (тропи: епітет, метафора, персоніфікація, порівняння, гіпербола; фігури: риторичне питання, риторичне звертання, повтор). Читацький досвід, емоційний стан читача. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них: <i>В. Винниченко. Оповідання «Федько-халамидник»;</i> <i>Я. Стельмах. Повість «Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера»;</i> <i>В. Нестайко. Повість «Одиниця з обманом»;</i> <i>О. Луцєвська. Повість «З води у воду»;</i> <i>К. Бабкіна. Оповідання «Мсьє Жак та квітнева риба»;</i>	загального враження від почутого повідомлення; - виокремлення відомої та частково нової для себе інформації в почутому повідомленні; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - зіставлення інформації про прочитане з власним досвідом із використанням графічних організаційних схем; - виокремлення відомої та нової інформації в нескладному в мовному плані невеликому тексті про друзів / школу (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - установлення відповідності між зображеннями та письмовим описом; - перетворення текстової інформації з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту) про друзів / школу з використанням окремих способів і засобів візуалізації (наприклад, створення малюнка, карти, схеми тощо); - ведення читацького щоденника; - ініціювання та підтримка діалогу про друзів / школу;

- формулює висновки на основі аналізу нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) на знайому тематику; - пояснює вплив прочитаного на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів; - використовує для виконання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації; - представляє текстову інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту) на знайому тему, використовуючи окремі способи та засоби візуалізації; - визначає типовими фразами окремі характерні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації у відомих життєвих або навчальних ситуаціях; - добирає стиль мовлення відповідно до умов спілкування в типових ситуаціях;	<i>Н. Матолінець. Романи «Академія Аматерасу», «Гессі»;</i> <i>В. Арєнев. Фантастична повість «Санієнси»;</i> <i>О. Купріян. Повість «Мирослава та інші з нашого двору» тощо).</i> Мовні явища. Прикметник. Змінювання прикметників у сполученні з іменниками за родами та числами. Зміни приголосних під час творення іменників і прикметників із суфіксом -ин-. Зміни приголосних під час творення прикметників на -ськ- (-зьк-, -цьк-) та іменників на -ство (-зтв-, -цтв-).	- формулювання запитань / відповідей для уточнення / доповнення інформації, попередньо почутої / прослуханої; - театралізування; - групування речень / невеликих і нескладних у мовному плані текстів за функціональними стилями мовлення; - заповнення пропусків у текстах із використанням мовних засобів, які відповідають певному функціональному стилю мовлення; - структурування коротких простих діалогів про друзів / школу; - участь у дискусії (в онлайн-середовищі) про друзів / школу з аргументуванням власної думки; - обговорення позицій учасників діалогу із використанням типових мовних засобів (із визначенням спільних і відмінних думок); - обговорення планів щодо того, куди піти, як організувати зустріч з друзями або однокласниками тощо; - виконання простих інструкцій і формулювання простих запитань під

- пояснює з використанням простих фраз причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях, виявляючи толерантність; - дискутує в онлайн-середовищі на відому тематику, пов'язану з власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо; - логічно структурує власне повідомлення; - описує з використанням простих фраз емоційний стан інших осіб, зокрема літературних персонажів, аналізуючи їх вчинки та висловлювання, що стосуються відомих життєвих і навчальних ситуацій; - обґрунтовує простими фразами значення інформації, здобутої з прочитаного нескладного в мовному плані тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), для виконання завдань; - аргументує власну оцінку прочитаного нескладного в мовному плані тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), наводячи доречні цитати;		час виконання спільного завдання онлайн; - створення «павутини слів» для розширення лексичного запасу щодо теми «Друзі та школа» для подальшого використання її під час написання власного висловлення; - створення мінібіографії друга / подруги, однокласника/-ці; - підготовка публікації (брошури / постера / інфографіки) про майбутню шкільну подію; - заповнення пропусків у тексті на зазначену тематику відповідною фразою чи реченням; - опис зовнішності друга / подруги, однокласника/-ці за допомогою низки простих фраз і речень; - структурування деформованого тексту з метою написання власного висловлення за мотивами прочитаного / прослуханого нескладного в мовному плані тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) про друзів / школу; - створення власного усного / письмового висловлення як

- творчо опрацьовує прочитаний нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо; - добирає доречні типові засоби художньої виразності для оформлення невеликого типового власного висловлення.		результату творчого опрацювання прочитаного невеликого тексту (зокрема художнього твору, медіатексту або уривку з нього) зі зміною персонажів, додаванням окремих епізодів, переказуванням прочитаного з позиції одного з персонажів тощо; - складання плану усного висловлення з використанням нотаток, створених під час прослуховування / читання невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривку із нього) про друзів / школу; - виокремлення прикметників у тексті; - утворення іменників і прикметників із суфіксом -ин-; - утворення прикметників на -ськ- (-зьк-, -цьк-) та іменників на -ство (-зтв-, -цтв-); - змінювання прикметників у сполученні з іменниками за родами та числами й інші.

Україна у світі

- уважно слухає монологічні/ діалогічні висловлювання (зокрема невеликі художні тексти, медіатексти або уривки з них) на загальні повсякденні теми;
- визначає типовими фразами окремі характерні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації у відомих життєвих або навчальних ситуаціях;
- стисло переказує фактичний зміст почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) на знайому тему, якщо інформація проста, добре структурована, подана повільно та чітко;
- визначає важливі мікротеми, окремі важливі деталі в добре структурованому усному повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) за умови чіткого нормативного мовлення;
- характеризує з використанням типових мовленнєвих засобів почуте повідомлення (зокрема невеликий художній текст, медіатекст

Комунікація. Соціокультурні норми. Стереотипи, протидія та попередження дискримінації.

Інформація. Надійність і ненадійність джерел інформації. Факти і судження

Текст. Проблеми в тексті. Створення текстів різних видів і жанрів.

Читання. Література корінних народів і національних меншин. Національний гімн. Сюжет художнього твору, складники сюжету (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка). Тема, ідея, проблематика художнього тексту. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них:

- слухання монологічних / діалогічних висловлювань у межах теми «Україна у світі»;
- розігрування діалогів для налагодження комунікації в життєвих або навчальних ситуаціях;
- доповнення діалогу необхідними репліками для налагодження комунікації в життєвих або навчальних ситуаціях;
- формулювання передбачення щодо змісту нескладного в мовному плані тексту про Україну та країни світу на основі переліку ключових слів, деформованих фраз / речень, назви тексту, обкладинки книжки тощо;
- створення стислого переказу фактичного змісту почутого повідомлення про Україну та країни світу;
- відтворення основного змісту й окремих важливих деталей почутого повідомлення про Україну та країни світу (самостійно або з допомогою

або уривок із нього) з погляду основних правил спілкування, дотримується їх; - розуміє фактичний зміст прочитаного та очевидні судження в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього), розрізняє факти і судження; - визначає виразно простежувані спільні і різні елементи змісту подібних за певними ознаками нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них); - характеризує типовими мовними засобами емоційний стан персонажів у художньому тексті, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; - проводить паралелі між образами та ситуаціями, зображеними в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього), і власним життєвим досвідом;	<i>П. Чубинський. Гімн «Ще не вмерла Україна...»;</i> <i>Л. Глібов, С. Руданський, П. Глазовий (твори за вибором);</i> <i>В. Рутківський. Історичний роман «Джури козака Швайки» («На козацьких островах»);</i> <i>Н. Ясіновська. Повість «Українка по-американськи»;</i> <i>література корінних народів і національних меншин (за вибором) тощо).</i> Мовні явища. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Творення форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників. Фразеологізми. Фразеологічне багатство української мови.	вчителя чи інших осіб за допомогою засобів візуалізації); - формулювання запитань і відповідей на запитання з використанням інформації з почутого повідомлення про Україну та країни світу; - виокремлення важливих деталей у добре структурованому усному повідомленні про Україну та країни світу; - зіставлення інформації в почутому повідомленні про Україну та країни світу з власним життєвим досвідом, пояснення за допомогою типових мовних засобів рис подібності та відмінності; - дослідження історичних фактів і подій, про які йдеться у нескладному в мовному плані невеликому тексті про Україну та країни світу (навчальний проєкт); - визначення головної та важливої другорядної інформації в нескладному в мовному плані невеликому тексті про Україну та країни світу;

- фіксує потрібні елементи нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок; - дотримується вивчених мовних норм; - перефразовує окремі прості репліки в діалозі; - визначає типовими фразами окремі характерні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації у відомих життєвих або навчальних ситуаціях; - ініціює та підтримує діалог на відому тематику в типових ситуаціях спілкування; - дотримується основних мовленнєвих норм під час типових ситуацій комунікації; - виокремлює основні мікротеми в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - порівнює основні позиції учасників дискусії;		- формулювання висновків на основі аналізу нескладних у мовному плані невеликих текстів; - співвіднесення образів і ситуацій, зображених у нескладному в мовному плані невеликому тексті про Україну та країни світу, із власним життєвим досвідом; - оптимізування написаного за допомогою окремих графічних позначок; - формулювання запитань і відповідей для обміну інформацією та участі в коротких діалогах про Україну та країни світу; - розігрування діалогів за мотивами невеликих текстів про Україну та країни світу з використанням зразків типових мовленнєвих структур; - написання коротких простих листів (наприклад, про цікаві місця України та інших країн світу) з дотриманням основних мовленнєвих норм; - спостереження за бесідою на тему «Україна та світ» і порівняння основних позицій учасників обговорення;

- взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі, дбаючи про безпеку; - створює прості відгуки на твори мистецтва, описи за картиною тощо для взаємодії з іншими особами; - створює нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього) на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо); - записує власне мовлення, а також інформацію з інших джерел, якщо вона проста, подана повільно і чітко; - пише невеликі типові повідомлення на спеціальних захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах; - знаходить і виправляє типові помилки у змісті, будові та мовному оформленні власних висловлень; - виокремлює виразно помітні спільні та різні риси між своїм мовленням і мовленням інших		- участь в обговоренні ситуацій, які можуть виникнути під час відвідування інших країн або під час зустрічі гостей в Україні; - обмін простими коментарями в захищеному цифровому середовищі з іншими дописувачами щодо основних відомостей про Україну й інші країни світу; - складання діалогу для обговорення відгуків на твори мистецтва, опису картин, зображень тощо; - створення нескладного в мовному плані невеликого тексту про Україну та країни світу на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо); - переказування прочитаного нескладного в мовному плані невеликого тексту; - складання розповідей про Україну та країни світу; - створення медіатекстів (наприклад, відеозапису, мультфільму, слайд-шоу тощо); - утворення форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників;

осіб, урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню художніх творів, роботі із словниками та довідковими джерелами.		- робота зі словниками та довідковими джерелами; - робота з реченнями / невеликими текстами для виявлення та виправлення недоліків у змісті, будові чи мовному оформленні; - виконання навчальних проєктів й інші.
Свята і традиції		
- розуміє та відтворює основний зміст чітко структурованої інформації щодо знайомих питань, толерантно висловлює власне ставлення до почутого з використанням простих формул етикету; - складає простий план почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб; - визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб на знайомі повсякденні теми; - характеризує вплив окремих виразних (чітко артикульованих) деталей, зокрема художніх деталей, на сприйняття слухачем (адресатом)	Комунікація. Жанрові форми мовлення. Різноманітні стратегії продукування ідей. Протидія пропаганді та маніпуляції. Інформація. Критерії добору і способи пошуку інформації. Факти і судження. Текст. Гіпертекст у медіатексті (практично). Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Драматичний твір. Вертеп. Жанри епосу.	- слухання монологічних / діалогічних висловлювань про свята і традиції; - переказування основного змісту чітко структурованої інформації щодо традицій святкування; - складання (самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб) простого плану почутого повідомлення; - формулювання за допомогою окремих способів і засобів візуалізації (наприклад, графічних організаційних схем) загального враження від почутого повідомлення про свята та традиції; - визначення спільного та відмінного в повідомленнях інших осіб про свята і

змісту почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - використовує заголовок, зміст і анотацію для оптимізації роботи з текстом; - розуміє фактичний зміст прочитаного та очевидні судження в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього), розрізняє факти і судження; - окреслює з використанням типових фраз характерні ознаки будови нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) різних стилів, типів і жанрів мовлення; - пояснює вплив прочитаного на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів; - фіксує потрібні елементи нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з	Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них: <i>вертеп</i>; <i>І. Малкович. Казка «Золотий павучок»</i>; <i>С. Оксенюк. Роман «Лісом. Небом. Водой» (уривки)</i>; <i>М. Марченко. Повість «Місто Тіней»</i>; <i>К. Єгорушкіна. Серія оповідань «Різдво і мої дванадцять бабусь»</i> тощо). Мовні явища. Уживання фразеологізмів у мовленні. Узагальнення вивченого про іменник і прикметник. Займенник. Особові займенники. Відмінювання особових займенників.	традиції з використанням графічних організаційних схем (наприклад, діаграми Венна, Т-таблиці тощо); - аналіз впливу окремих виразних (чітко артикульованих) деталей, зокрема художніх деталей, на сприйняття слухачем (адресатом) змісту почутого повідомлення про свята і традиції; - добір заголовків / написання анотації до текстів про свята і традиції; - порівняння змісту сприйнятого невеликого тексту про свята і традиції із загальним історичним і культурним контекстом; - визначення головної та важливої другорядної інформації в нескладному в мовному плані невеликому тексті; - розмежування фактів і суджень на основі пропонованої інформації; - визначення виразно простежуваних спільних і відмінних елементів змісту нескладних у мовному плані невеликих текстів; - розпізнавання характерних ознак будови нескладних у мовному плані

нього), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок; - представляє текстову інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту) на знайому тему, використовуючи окремі способи та засоби візуалізації; - вказує на конструктивні думки, критично та толерантно ставлячись до різних поглядів; - доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації чи недостатнє розуміння її; - наводить кілька простих аргументів і прикладів для підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві засоби; - використовує типові вербальні та невербальні засоби у знайомих ситуаціях для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, підтримки, заохочення співрозмовників до певних дій;		невеликих текстів різних функціональних стилів, типів і жанрів мовлення про свята і традиції святкування; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - ведення читацького щоденника; - коментоване читання невеликого тексту про свята і традиції святкування; - перетворення текстової інформації з одного джерела про свята і традиції святкування з використанням окремих способів і засобів візуалізації; - складання діалогу про відзначення свят і традиції, пов'язані зі святами; - написання коротких простих листів про традиції святкування; - структурування деформованого діалогу; - написання коротких вітальних листівок, наприклад, привітання з днем народження або з Новим роком; - взаємодія з однокласниками/-цями під час усної комунікації про свята та традиції святкування з доброзичливим

- висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом і сферою інтересів; - описує з використанням простих фраз емоційний стан інших осіб, зокрема літературних персонажів, аналізуючи їх вчинки та висловлювання, що стосуються відомих життєвих і навчальних ситуацій; - створює нескладний у мовному плані невеликий текст (зокрема художній текст, медіатекст або уривок із нього) на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо); - за мотивами прочитаного нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту чи уривка з нього) створює власний медійний продукт (мультфільм, просту театральну сценку, відеоролик, блог тощо); - творчо використовує засвоєні мовні засоби, пояснюючи простими фразами мотиви вибору відповідних засобів;		висловленням свого ставлення до думок інших осіб; - складання переліку простих аргументів і прикладів для підтвердження власної позиції; - моделювання усної взаємодії з іншими особами з використанням типових вербальних і невербальних засобів у знайомих ситуаціях; - створення дописів у захищеному цифровому середовищі про свята і традиції їх святкування з дотриманням норм етикету під час онлайн-спілкування; - опис емоційного стану інших осіб, зокрема літературних персонажів, на основі аналізу вчинків і висловлювань; - аргументування власної оцінки прочитаного нескладного в мовному плані тексту про свята і традиції їх святкування з наведенням доречних цитат; - створення нескладного в мовному плані невеликого тексту про свята і традиції їх святкування на основі

- пише невеликі типові повідомлення на спеціальних захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах; - відтворює типові засоби художньої виразності для втілення власних творчих намірів.		певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо); - створення власного медійного продукту (мультфільм, проста театральна сценка, відеоролик, блог тощо) за мотивами прочитаного тексту про свята і традиції; - підготовлення та публікування дописів у соціальних мережах; - написання простих коротких поезій з опорою на слова, що римуються; - установлення зв'язку між засобом художньої виразності та настроєвістю твору; - робота зі словниками й довідниками; - відмінювання особових займенників й інші.
Природа і людина		
- розпізнає наявні в почутому повідомленні (зокрема невеликому художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) основні факти, судження та аргументи, якщо інформація проста, добре структурована, подана повільно та чітко;	Комунікація. Важливі та другорядні деталі повідомлення. Інформація. Форма і зміст повідомлення. Інформація текстова, графічна, числова тощо.	- формулювання запитань і відповідей на запитання за змістом почутого повідомлення про природу та людину; - переказування простими фразами основного та прихованого змісту почутого повідомлення про природу та людину з урахуванням типових невербальних засобів (інтонації, сили

- самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб використовує окремі способи та засоби візуалізації почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) для відтворення основного змісту та окремих важливих деталей, структурування інформації; - зіставляє почуте повідомлення (зокрема невеликий художній текст, медіатекст або уривок із нього) із власним життєвим досвідом, пояснюючи за допомогою типових мовних засобів риси подібності та відмінності; - формулює типові запитання для уточнення розуміння почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - визначає повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі невеликі фрагменти почутого повідомлення (зокрема невеликого художнього тексту, медіатексту або уривка з нього); - відповідає на запитання щодо функцій основних складників друкованого чи	Текст. Особистий і суспільний досвід. Факти і судження. Створення текстів різних видів і жанрів. Читання. Узагальнення та систематизація вивченого про роди та жанри літератури, зміст і форму літературного твору, художній образ. Читання літературних творів (орієнтовні тексти для читання й уривки з них: <i>Т. Шевченко. Поезії «Думка» («Тече вода в синє море»), «Зоре моя вечірняя»; Є. Гребінка. Байка «Лебідь і Гуси»; І. Франко. Казка «Фарбований лис»; М. Вінграновський. Поезії («Сон», «Грім» чи інші); Таня Малярчук. Фантастична повість «МОХ NOX»;</i>	голосу, темпу, пауз, міміки, жестів, поз), які використані для вираження прихованого змісту повідомлення; - відтворення основних фактів й окремих значущих думок, висловлювань персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення про природу та людину; - використання окремих способів і засобів візуалізації почутого повідомлення про природу та людину (самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб для відтворення основного змісту та окремих важливих деталей, структурування інформації); - зіставлення почутого повідомлення про природу та людину з власним життєвим досвідом; - формулювання типових запитань для уточнення розуміння почутого повідомлення про природу та людину; - формулювання відповідей на запитання щодо функцій основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації

цифрового текстового джерела інформації (заголовка, змісту, анотації, бібліографічних даних тощо), розрізняє складники структури нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту чи уривка з нього); - визначає головну і важливу другорядну інформацію в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього); - розрізняє нескладні в мовному плані невеликі тексти (зокрема художні тексти, медіатексти або уривки з них) різних стилів, типів і жанрів; - формулює висновки на основі аналізу нескладних у мовному плані невеликих текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів або уривків із них) на знайому тематику; - проводить паралелі між образами та ситуаціями, зображеними в нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього), і власним життєвим досвідом;	<i>А. Лавренішина. Повість «Дрімучий ліс» тощо).</i> Мовні явища. Займенник. Творення заперечних і неозначених займенників. Вивчені мовні норми (узагальнення).	(заголовка, змісту, анотації, бібліографічних даних тощо); - структурування (наприклад, робота з деформованим текстом) невеликого тексту про природу та людину; - виокремлення відомої та нової інформації в нескладному в мовному плані невеликому тексті про природу та людину; - визначення головної та важливої другорядної інформації в невеликому тексті про природу та людину; - установлення відповідності між інформацією, поданою в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного або кількох нескладних у мовному плані невеликих текстів про природу та людину; - розпізнавання нескладних в мовному плані невеликих текстів за різними функціональними стилями, типами і жанрами мовлення; - формулювання висновків на основі аналізу нескладних у мовному плані невеликих текстів про природу та людину;

- обґрунтовує простими фразами значення інформації, здобутої з прочитаного нескладного в мовному плані тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), для виконання завдань; - визначає актуальність і достовірність нескладного в мовному плані невеликого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб; - перефразовує окремі прості репліки в діалозі; - доцільно використовує типові вербальні та невербальні засоби в знайомій ситуації для ефективної комунікації із співрозмовниками; - висловлюється у захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом і сферою інтересів; - порівнює основні позиції учасників дискусії; - толерантно обстоює із використанням типових мовних засобів власну позицію,		- співвіднесення образів і ситуацій, зображених в невеликому тексті про природу та людину, із власним життєвим досвідом; - складання переліку фактів, які свідчать про актуальність прочитаної / почутої інформації; - складання діалогу про природу та людину за зразком; - моделювання усної взаємодії з доцільним використанням типових вербальних і невербальних засобів у знайомій ситуації для ефективної комунікації зі співрозмовниками/-цями; - створення простих коротких листів у захищеному цифровому середовищі; - спостереження за взаємодією інших осіб із порівнянням основних позицій учасників дискусії; - читання (уголос, спільне, кероване, самостійне тощо); - театралізування; - складання власного висловлення в усній та/або письмовій формі в межах теми «Природа і людина» із

зосереджуючись на спільних і відмінних думках учасників дискусії; - виявляє суголосність змісту або інших зрозумілих йому компонентів літературного твору (цитат, уривків, епізодів, вчинків персонажів тощо) із власними потребами для особистісного розвитку; - висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним текстом, ставлення до зображених у нескладному в мовному плані невеликому тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті або уривку з нього) людей, подій, ситуацій, явищ тощо, використовуючи типові фрази; - розкриває актуальність невеликих літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; - аргументує власну оцінку прочитаного нескладного в мовному плані тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту або уривка з нього), наводячи доречні цитати;		зазначенням власних почуттів, вражень; - створення нескладного в мовному плані невеликого тексту в межах теми «Природа і людина» на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо); - складання власного тексту про природу та людину на основі творчого опрацювання прочитаного тексту; - створення невеликого власного висловлення у межах теми «Природа і людина» на основі доповнення та/або зміни окремих частин написаного відповідно до теми і мети та з урахуванням основних принципів академічної доброчесності; - коригування власного письмового висловлення в межах теми «Людина і природа» на основі аналізу змісту написаного з погляду цілісності та повноти викладу; - порівняння за допомогою графічних організаційних схем характерних відмінностей між українською мовою і рідною мовою на основі невеликих текстів;

- створює та в простий спосіб самостійно презентує невеликі типові письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на відому тематику визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету та адресата, спираючись на власний життєвий досвід; - аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу; - коригує написане на основі проведеного аналізу.		- виконання навчальних проєктів; - аналіз власних навчальних стратегій та інші.

Використані джерела

1. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898).
2. Державний стандарт початкової освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87).
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
4. Звіт про результати першого циклу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти» 2018 р. Частина III. Читання / Український центр оцінювання якості освіти. Київ, 2019. 252 с. [340 с. із додатками].
5. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с.
6. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.
7. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (затверджено Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.12.2020 року № 2736).
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» від 14 грудня 2016 р. № 988-р (із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням КМ від 22.08.2018 р. № 592-р).
9. Українська для всіх: як навчати тих, для кого українська мова не є рідною / М. Костюк, І. Хворостяний, І. Унгурян. Київ.: ТОВ «Видавництво “ЮСТОН”», 2021. 252 с.
10. Bernaus, M., Furlong, Á., Jonckheere, S. & Kervran, M. (2011). Plurilingualism and pluriculturalism in content-based teaching — A training kit. Strasbourg, France: Council of Europe (European Centre for Modern Languages).
11. Brown, G. (1994). Language and Understanding. Oxford, England: Oxford University Press.
12. Brownlie, Faye and Susan Close. (1992). Beyond Chalk and Talk: Collaborative Strategies for the Middle and High School Years. Markham, ON: Pembroke Publishers Limited.
13. Byram, M., Gribkova, B., Starkey, H. (2002) Developing the intercultural dimension in language teaching: A practical introduction for teachers. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
14. Coehlo, E. (2012) Language and Learning in Multilingual Classrooms: A Practical Approach. Multilingual Matters.

15. Council of Europe (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Council of Europe.
16. Deardorff, D. (2020). Manual for Developing Intercultural Competencies. United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization (UNESCO) Publishing. Paris, France.
17. Krashen, S. D. (1982). Principles and practice in second language acquisition. Oxford, UK: Pergamon.
18. Krashen, S. D. (1992). Fundamentals of Language Education. Beverly Hills, CA: Laredo Publishing Company.
19. Krashen, S. D. (2008). Language Education: Past, present and future. *RELC Journal*, 39(2), 178–187.
20. Nunan, D. (2004). Task-based language teaching. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
21. Teemant, A., & Hausman, C. S. (2013, April 15). The relationship of teacher use of critical sociocultural practices with student achievement. *Critical Education*, 4(4). Retrieved from <http://ojs.library.ubc.ca/index.php/criticaled/article/view/182434>.
22. Tharp, R. G. et al. (2008). *Teaching Transformed: Achieving Excellence, Fairness, Inclusion, And Harmony*. New York : Westview Press.